

Dagbladet oktober 1945

Dagbl. okt. 45

Rettsoppgjøret med landssvikernes mental- hygienisk bedømt

Herr professor, dr. med. Langfeldt.
I avslutningen av Deres foredrag,
sier De, at De syns å høre ramaskri-
ket i enkelte aviser om «silkefront» og
«avstampethet». Men til det er å si
at ramaskriket lyder nok ikke bare i
enkelte aviser, men fra størsteparten
av det norske folk som reagerer sunt.

Jeg skal ikke prøve på å imøtegå
Dem punkt for punkt, men tillater meg
å fremholde følgende:

De nevner at landssvikernes og de-
res pårørende får nervesammenbrudd
o. lign. Er det allerede glemt hva det
norske folk måtte holde ut av nerve-
påkjenninger, som hverken var selv-
fortjente eller selvforskyld-
te? Mann, hustru, barn, søsken osv.
ble brutalt revet ut av hjemmet, og
ingen av de pårørende fikk rede på
om de levde eller var myrdet. År etter
år gikk de i en ulidelig spenning og
hørte om tortur og drap. Og det kan
vel sis med berettigelse at «ryktene»
på det område ikke var overdrevne!
Hva led f. eks. ikke de pårørende til
ofrene i Trandumskogen? — og til
alle de andre snikmyrdede? Jo, nazi-
stene har i sannhet vært årsak til at
en stor del av det norske folk —
gjennom flere år — har vært utsatt
for uutholdelige nervepåkjenninger.

Vi minnes våre hjemmestyrker i
alle farefulle situasjoner, — jeg tror
neppe én av dem har bønnbedt om
mentalhygienisk forståelse, — de var
mandige og sterke og sto for sitt
standpunkt og sine gjerninger.

Nå har nazistene plyndret og her-
jet, og for å bruke et mildt uttrykk:
«berike seg» på sine medborgeres gods
og gull. De har festet, ett og druk-
ket, og mesket seg. Sammen med sine
våpenbrødre har de terrorisert — di-
rekte og indirekte — hele det norske
folk. De har boltret seg av hjertens
lyst i sin glansperiode. Og for de fle-
stes vedkommende var ikke medlems-
skapet i partiet uten personlig vin-
ning.

Men nå når spillet er tapt for dem,
når det nå ikke lenger er anledning
til å ture fram i samme spor, så ly-
der det indignasjonsfylte røster om
for en hardhendt behandling disse
landssvikere (vel å merke: gjennom
noen få måneder) har vært gjenstand
for. Den intellektuelle verden mobi-
liseres: professorer, læger og prester,
til å sy puter under armene på dem.
Tenk om en landssviker skulle finne
det ubehagelig å sitte i fengsel!
Skjønt meg bekjent, har de fengsle-
de nazister det relativt bra. Og hit-
til er visst ikke en eneste av dem blitt
lemlestet, eller pint.

At landssvikernes blir idømt tillits-
tap for en tid eller for alltid, må reg-
nes for en human forholdsregel for
alle parter. De har selv vist seg ikke
å være verdige samfunnets tillit.

Hvorfor alt dette søtladne kluss med
voksne folk? De har forlenget tatt
sitt standpunkt, og karakteristisk for
de fleste av dem er, at de ikke engang
nå angrer sine forbryteriske gjernin-
ger og innrømmer at de er hjemfalne
til rettferdig straff. Deri ligger spiren
til at hvis anledningen var gitt, ville
de straks være beredt til å gjøre det
samme om igjen.

Når vi tenker tilbake på nazistenes
sluhet og hensynsløse selvhevdelse
som deres gjerninger er et uoddelig
vitnesbyrd på, er det vanskelig å god-
ta påstanden om 7 til 12 års stadiet for
de flestes vedkommende. I de tilfelle
hvor påstanden virkelig er berettiget,
bør jo nettopp individene settes
under en meget streng kontroll. Vår
dyrekjøpte erfaring skulle ha vist
oss nødvendigheten av dette.

Sett landssvikernes snarest mulig i
stand til ved tvangsarbeid å avbetale
lit på sin gjeld til samfunnet. Kropps-
arbeid er sunt både for legeme og sjel,
— og muligens det ennå kunne bli så
pass folk av dem, at de i hvert fall
om noen år, eller årtier, kunne kom-
me til sannhets erkjennelse om sine
egne og herrefolkets forbrytelser. Men
man behøver vel ikke engang være
mentalhygieniker for å forstå at det
å sy puter under armene på så uselt
menneskemateriell bare er å gjøre dem
selv en bjørnetjeneste. En slik frem-
gangsmåte vil aldri føre fram til ti-
dens aller viktigste krav: å danne
sunne karakterer.

S. o. S.